

[View the original article](#)

سلامت و تغذیه

چرا بعضی افراد بدون سابقه سیگار کشیدن به سرطان ریه مبتلا می‌شوند؟

رادیو فردا

۲۸ شهریور/۱۴۰۵

سرطان ریه بیش از هر عامل دیگری با سیگار کشیدن پیوند خورده، اما همه مبتلایان به این بیماری سیگاری نیستند.

سیگار همچنان مهم‌ترین عامل خطر سرطان ریه است و حدود ۸۵ درصد موارد این بیماری در جهان به مصرف دخانیات مربوط است، با این حال، بر اساس برآوردها، حدود ۲۰ درصد مبتلایان به سرطان ریه هرگز سیگار نکشیده‌اند.

همین موضوع سال‌ها یکی از پرسش‌های مهم پژوهش درباره این بیماری بوده و حالا پژوهشی گسترده که نتایج آن در مجله علمی «ساینس» منتشر شده، یک عامل ژنتیکی را شناسایی کرده که در شمار اندکی از این افراد می‌تواند خطر ابتلا به سرطان ریه را به شدت افزایش دهد.

این مطالعه را پژوهشگران مؤسسه سرطان «دانا-فاربر» و مؤسسه پژوهشی 23andMe انجام داده‌اند و در آن اطلاعات ژنتیکی بیش از ۳.۳ میلیون نفر بررسی شده است.

پژوهشگران به یک جهش ارثی نادر در ژنی به نام EGFR رسیده‌اند که با افزایش قابل توجه خطر سرطان ریه ارتباط دارد.

این جهش در مجموع با حدود ۲۵ برابر شدن خطر ابتلا به سرطان ریه همراه بوده است.

اما یافته چشمگیرتر به افرادی مربوط می‌شود که هرگز سیگار نکشیده‌اند. در میان آن‌ها، احتمال ابتلا به سرطان ریه در حاملان این جهش بیش از ۶۰ برابر افرادی بوده که این تغییر ژنتیکی را نداشته‌اند.

در میان افراد سیگاری نیز حاملان این جهش حدود ۱۰ برابر بیشتر در معرض ابتلا به سرطان ریه بوده‌اند.

البته این اعداد به این معنا نیست که بخش بزرگی از غیرسیگاری‌ها چنین خطری دارند. این جهش بسیار نادر است و پژوهشگران فراوانی آن را در جمعیت آمریکا حدود یک نفر از هر ۱۵ هزار نفر برآورد کرده‌اند.

افزون بر این، افزایش «۶۰ برابری» یک خطر نسبی است و نباید آن را به معنای احتمال بالای ابتلای هر فرد غیرسیگاری به سرطان ریه تلقی کرد.

اهمیت یافته تازه بیشتر در شیوه شناسایی افراد پرخطر است. غربالگری سرطان ریه در حال حاضر عمدتاً بر سابقه مصرف سیگار متکی است. در نتیجه، فردی که هیچ‌گاه سیگار نکشیده اما به دلیل یک زمینه ژنتیکی در معرض خطر بسیار بالا قرار دارد، ممکن است اصلاً در گروه‌های معمول غربالگری قرار نگیرد.

پژوهشگران می‌گویند اگر مطالعات بعدی این یافته‌ها را تأیید کند، در آینده ممکن است آزمایش‌های ژنتیکی به شناسایی چنین افرادی کمک کند تا آن‌ها زودتر و به‌طور منظم تحت نظر قرار گیرند.

این جهش نخستین بار در سال ۲۰۰۵ در یک خانواده اروپایی شناسایی شد که چندین عضو آن به سرطان ریه مبتلا شده بودند. بعدها موارد مشابهی در خانواده‌های دیگری با شیوع غیرعادی سرطان ریه دیده شد، اما نادر بودن جهش باعث شده بود اندازه‌گیری دقیق میزان خطر آن دشوار باشد.

بررسی اطلاعات بیش از سه میلیون نفر اکنون امکان برآورد دقیق‌تری را فراهم کرده است.

پژوهشگران همچنین ۱۷ نوع سرطان شایع دیگر را بررسی کردند و ارتباط مشابهی میان این جهش و آن‌ها نیافتند که نشان می‌دهد اثر آن ممکن است تا حد زیادی به سرطان ریه محدود باشد.

با این حال، پژوهشگران تأکید کرده‌اند که مطالعات بیشتری، از جمله در جمعیت‌های متنوع‌تر، لازم است. بنابراین فعلاً نمی‌توان میزان شیوع این جهش یا خطر ناشی از آن را در جمعیت‌های دیگری از جمله ایران از نتایج این تحقیق استخراج کرد.

سرطان ریه همچنان مرگبارترین سرطان جهان است

بر اساس تازه‌ترین برآورد آژانس بین‌المللی تحقیقات سرطان، وابسته به سازمان جهانی بهداشت، در سال ۲۰۲۴ حدود ۲.۶ میلیون نفر در جهان به سرطان ریه مبتلا شدند و نزدیک به ۱.۹ میلیون نفر بر اثر آن جان باختند.

به این ترتیب، سرطان ریه هم شایع‌ترین سرطان تشخیص داده‌شده در جهان و هم نخستین علت مرگ ناشی از سرطان بوده است؛ حدود ۱۳ درصد همه موارد جدید سرطان و ۱۹ درصد مرگ‌های ناشی از سرطان به این بیماری مربوط بوده است.

نکته مهم‌تر آن‌که سیگار همچنان مهم‌ترین عامل خطر سرطان ریه است.

دود دست‌دوم سیگار، آلودگی هوا، برخی آلاینده‌های محیط کار مانند آژبست و دود موتورهای دیزلی و همچنین زمینه‌های ژنتیکی از دیگر عوامل شناخته‌شده ابتلا به سرطان ریه هستند.

وضعیت سرطان ریه در ایران

در ایران نیز سرطان ریه از عوامل مهم مرگ ناشی از سرطان است.

تازه‌ترین برآورد «گلوبوکان» وابسته به آژانس بین‌المللی تحقیقات سرطان نشان می‌دهد در سال ۲۰۲۴ حدود ۹ هزار مورد جدید سرطان ریه در ایران رخ داده و بیش از ۸۳۰۰ نفر بر اثر این بیماری جان باخته‌اند.

بر این اساس، سرطان ریه از نظر تعداد موارد جدید در مجموع زنان و مردان در رتبه ششم سرطان‌ها در ایران قرار داشته، اما از نظر مرگ‌ومیر، پس از سرطان معده و پستان، سومین علت مرگ ناشی از سرطان بوده است.

در میان مردان نیز سرطان ریه در شمار پنج سرطان شایع قرار داشته است.

مصرف دخانیات همچنان یکی از عوامل مهم خطر در ایران است. گزارش سازمان جهانی بهداشت، با استناد به آخرین پیمایش ملی STEPS در سال ۲۰۲۱، نشان می‌دهد حدود ۱۳.۶ درصد بزرگسالان ایرانی دخانیات دودکردنی مصرف می‌کردند.

این رقم در میان مردان ۲۵.۱ درصد و در میان زنان ۴.۳ درصد بوده است.

همچنین ۹.۳ درصد بزرگسالان مصرف‌کننده فعلی سیگار بودند؛ این نسبت برای مردان ۱۹.۹ درصد و برای زنان ۰.۷ درصد گزارش شده است.

در مجموع، یافته جدید پژوهشگران درباره جهش ژنتیکی موسوم به EGFR T790M جایگاه سیگار به‌عنوان مهم‌ترین عامل خطر سرطان ریه را تغییر نمی‌دهد و فقط ممکن است بخشی از پاسخ این پرسش باشد که چرا برخی افراد، حتی بدون سابقه مصرف سیگار، به سرطان ریه مبتلا می‌شوند.

بیشتر در این باره:

نخستین آزمایش بالینی واکسن سرطان ریه در هفت کشور جهان آغاز شد

این مطلب بخشی از:

سلامت و تغذیه

فراتر از خبر

بایگانی